

VALERIE

Llengua i literatura 4

PROJECTE
VALOR

bromera.txt

LLICÈNCIA
DIGITAL

VALOR

Llengua i literatura 4

PROJECTE
VALOR

bromera.txt

Estudiar o treballar?

unitat 1

ESTUDIAR

TREBALLAR

EN AQUESTA UNITAT TREBALLAREM...

- La producció de textos orals no espontanis
- La comprensió i el comentari de textos expositius, argumentatius, narratius i poètics
- La coherència i l'adequació en els textos
- La preparació i la correcció de dictats

Si has tingut llibres de Valor en cursos anteriors, deus haver comprovat que s'insisteix molt en l'expressió oral. En el llibre de 4t d'ESO seguirem practicant, com en 3r, el discurs oral no espontani, fonamental en el món del treball i en el món dels estudis, perquè ara com ara, l'aula és un dels pocs espais en què et pots entrenar aquest tipus de text.

Les habilitats lingüístiques es classifiquen tenint en compte el **canal** (oral o escrit) i el **rol** en la interlocució (emissor/a o receptor/a). Combinant els dos factors, n'obtenim quatre:

	Emissor/a	Receptor/a
Oral	Parlar	Escoltar
Escrit	Escriure	Llegir

Aquestes són les característiques habituals de cada canal.

Canal oral	Canal escrit
Canal auditiu. El missatge arriba a través de l'oïda.	Canal visual. El missatge arriba a través dels ulls.
Simultaneïtat en el temps. L'emissió i la recepció es produeixen al mateix temps.	En diferit. L'emissió i la recepció no es produeixen necessàriament al mateix temps, encara que la tecnologia ho fa possible.
Espontaneïtat. La persona que emet el missatge pot rectificar, però no esborrar, el que ha dit.	Preparació. La persona que emet el missatge pot corregir i refer el text sense que en quede constància.
Missatge efímer. Si no s'enregistra, el missatge dura el temps que dura l'emissió.	Missatge durador. El missatge perdura en el temps perquè queda gravat en un suport físic.
Ús de llenguatge no verbal , per exemple, la gestualitat.	El llenguatge no verbal no s'utilitza , però a vegades trobem emoticones o signes escrits diferents de les lletres.
Interacció. Els rols d'emissor i receptor poden intercanviar-se durant l'emissió del missatge.	Sense interacció. Normalment no hi ha intercanvi de rols (excepte en missatgeria instantània i xats).

- En grups de quatre, penseu en les situacions comunicatives orals següents i anoteu quines de les característiques anteriors compleixen.

Una conferència		Un tutorial de YouTube	
Trets de l'oral	Trets de l'escrit	Trets de l'oral	Trets de l'escrit
Un pregó de festes televisat		L'exposició d'un treball	
Trets de l'oral	Trets de l'escrit	Trets de l'oral	Trets de l'escrit

2 En parelles, feu dues llistes amb exemples de textos orals espontanis i no espontanis.

Textos orals espontanis	Textos orals no espontanis

Text oral espontani

Text oral no espontani

[illegible]

Respecte a...

La comunicació lingüística es compon de quatre elements principals:

- La temàtica
- La finalitat
- La relació entre els interlocutors
- La forma

.....

.....

.....

.....

3 Després d'aquesta introducció, ha arribat el moment de fer la primera pràctica del curs.

Enguany acabes l'Educació Secundària Obligatoria i hauràs de decidir quin camí segueixes. T'has plantejat en algun moment si vols continuar estudiant? O vols començar a treballar? I si estudies, què vols fer? Un mòdul de formació professional o Batxillerat? I després, una carrera universitària? Quins aspectes creus que cal tindre en compte a l'hora de prendre totes eixes decisions? Reflexiona sobre quines són les millors opcions de futur per a la joventut en l'actualitat i enregistra la teua xarrada en vídeo, que haurà de tindre una extensió de dos minuts i mig.

Però primer, fem un repàs dels passos que has de seguir.

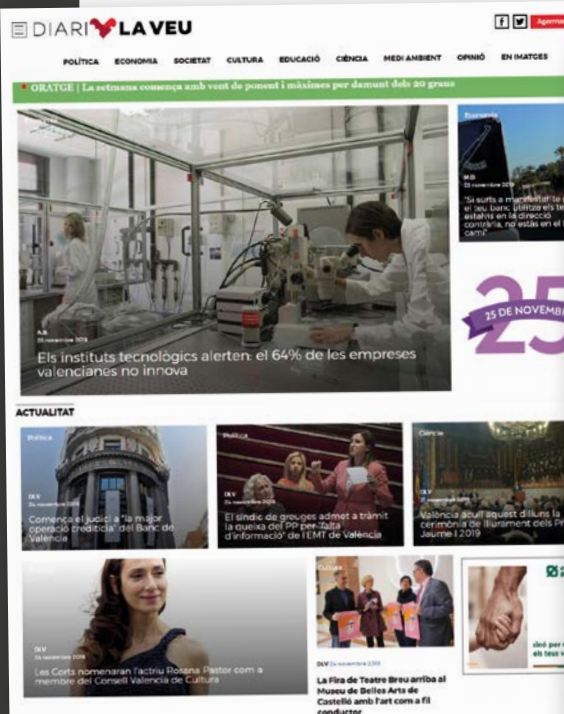
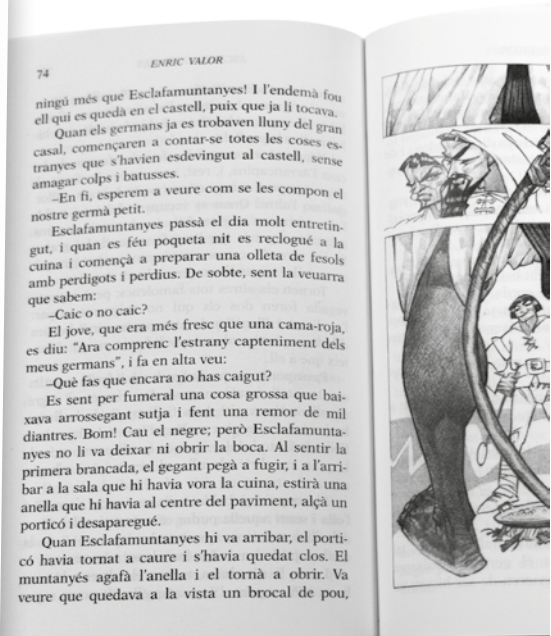
1. **Informa't** sobre el tema del qual has de parlar. El públic podria fer-te preguntes o demanar aclariments i has de tindre recursos.
2. **Selecciona** les fonts d'informació fiables i descarta les que no ho són.
3. **Planifica** el teu discurs. Per a això cal que sàpies quant de temps tens i la finalitat: exposar una informació i convèncer d'unes idees.
4. **Ordena** les idees d'una manera lògica. Presenta el tema, exposa les dades importants i acaba amb una conclusió o valoració.
5. **Adequa** el llenguatge i el registre lingüístic segons els oients.
6. **Acompanya** l'exposició amb algun tipus de suport visual, per exemple la projecció d'imatges o esquemes.
7. **Elabora** un guió a fi de no deixar-te cap idea important. Recorda que la finalitat és exactament eixa, així que evita la temptació de llegir l'exposició fil per randa.
8. **Assaja** abans de gravar el vídeo definitiu, i comprova que s'ajusta al temps de què disposaves.
9. **Corregeix** les coses que fallen (idees boiroses, dades innecessàries, imatges o esquemes poc representatius o no acurats) i assaja de nou incorporant els canvis.
10. **Grava** el vídeo definitiu i demana l'opinió a persones de confiança.

A continuació, hi ha tres textos de tipologia diversa amb els quals practicaràs la **comprensió** i el **comentari de text**. Comentar un text és una tasca complexa que requereix la combinació de dues habilitats: llegir (o escoltar, en el cas de textos orals) i escriure. La finalitat d'un comentari és explicar i interpretar un text, analitzant-ne la intenció comunicativa i buscant-ne la coherència i unitat. S'ha d'extraure quina és la idea principal al voltant de la qual es desenvolupa tot el contingut i s'ha de comprovar que compleix les tres propietats dels textos: coherència, cohesió i adequació.

En aquesta primera unitat farem un repàs de la **coherència** i l'**adequació**:

- La coherència és la propietat que ha de tindre qualsevol text perquè el missatge que transmet siga entenedor, clar i precís. Això implica que el text ha de desenvolupar un **tema** enllaçant una sèrie d'idees de manera lògica. A més, les idees s'han **estructurar** d'una determinada manera, segons la **tipologia textual** i el **gènere**.
- L'adequació dels textos és la seua capacitat d'adaptar-se a la situació comunicativa. Això es fa de maneres diverses:
 - Triant un gènere textual o un altre segons la situació comunicativa (notícia, rondalla, sol·licitud...).

- Adequant les referències espacials i temporals al context (*ací, allà, en aquella època, ara...*).
- Escollint el registre lingüístic segons el grau de formalitat (colloquial, estàndard, culte).
- Adreçant-se al destinatari utilitzant una persona o una altra segons el grau de confiança (*tu/vosté*).
- Implicant-se més o menys segons el grau d'objectivitat requerit.

Quin resum més adequat!

I coherent!

Estudiar, treballar, treballar per a estudiar, estudiar per a treballar... Les combinacions són múltiples i no hi ha una mateixa opció que s'adapte a les circumstàncies de cada persona. El més important és que ho medites bé, que allò que fas et faci feliç i que tingues el suport de la família i dels amics i les amigues. I has de tindre recursos, perquè tant en l'àmbit acadèmic com el laboral, viuràs situacions totalment imprevisibles.

4 Llig aquest text i fes les activitats que hi ha a continuació.

TEXT 1

Durant la primera setmana treballant a la Cantina Diego vaig anar provant diferents rutes per a arribar-hi en el menor temps possible. Al final, vaig descobrir que podia arribar-hi a peu si passava pel carrer de les cases adossades. Era mitja hora llarga de camí, però m'estalviava el bitllet d'autobús. «Al final, la millor manera de fer exercici és ser pobre», m'havia dit la meua germana, graciosa com sempre.

Al restaurant, com m'havia advertit l'amo, feia de tot. Els primers dies vaig anar en torn de matí, per a preparar-ho tot abans que obriren. Havia de netejar els lavabos, agranar, parar taules i coses per l'estil. No m'apassionava, però al ritme dels mambos, les ranxeres, la salsa i la cúmbia es feia més agradable. L'amo només venia algunes vegades, i sovint era de nit. Normalment, era Josh qui dirigia les tasques. Em rebia sempre amb el seu somriure d'anunci i em deia *amigo*.

Va ser cap a la tercera setmana que Josh em va demanar que cobrira el paper d'un cambrer que no havia vingut. Malgrat la meua **malaptesa** crònica supose que no ho vaig fer malament del tot, perquè vaig seguir fent de cambrer ara i adés, quan feia falta més personal en sala. Em feia un poc de vergonya adreçar-me als clients en el meu anglès marcadament estranger però, ben mirat, tots els treballadors tret de Josh érem immigrants. Més d'un client, sobretot els xiquets, em van preguntar si era mexicà «de veritat». Seguint instruccions de dalt, jo somreia i deia que sí. «De Monterrey», m'ho tenia estudiat. Només resava perquè no entrara mai cap mexicà i descobrís l'engany.

Ja tenia un poc de pràctica en això de servir taules i no tremolava quan em posaven la safata en les mans quan va entrar al restaurant qui menys esperava: la recepcionista rosseta de l'alberg, la que havia desaparegut d'un dia per a l'altre. No li guardava rancor: jo també me n'hauria anat d'allí abans si haguera pogut. Em va costar estar segur de si era ella, perquè feia temps que no ens véiem i tampoc no havíem coincidit durant gaire temps, però la manera de riure i les ulleres de pasta blau cel eren inconfusibles. Anava acompanyada d'un home i una dona de l'edat dels meus pares i una postadolescent exuberant: vaig suposar que eren la seua família. Quan Josh em va demanar que servís la taula quatre, una part de mi se'n va alegrar inevitablement, però la part sensata es va morir de por. Entre altres assumptes, Charlotte sabia que jo de mexicà tenia tant com de pèl-roig, i als de la taula del costat els acabava de dir «de Monterrey, senyors».

–Bona nit –vaig saludar la taula de Charlotte fent veure que no m'havia adonat de la coincidència–. Em dic Pep i...

–Pèh! –va interrompre Charlotte–. Soc jo! Charlotte! Ens vam conèixer a l'alberg!

–Oh, hola! –em va tornar la tremolor i vaig agrair no portar encara la safata–. Com estàs? Els deixo la carta –vaig anar repartint les carpetes amb la foto d'un *mariachi* a la portada. Em moria de ganes de preguntar-li per què havia desaparegut de l'alberg d'un dia a l'altre, però no era el lloc ni el moment adequat, estant de servei i davant dels seus presumptes pares.

–Ell és mon pare, Charles Fitzgerald –em va assenyalar l'home de cabells blancs i posat estirat que seia a la seua dreta–, i la seua dona, Cindy. I ella és la meua germana, Ellie. Pep és de prop de Benidorm, sabeu? On vam estar de vacances fa dos anys...

Vaig empassar saliva. Amb un poc de sort, els de la taula del costat no l'haurien sentida o, amb més sort encara, pensarien que Benidorm era un suburbi de Monterrey. Tenia poques possibilitats, és clar, en un país on estiuemar a Benidorm era l'esport nacional. Millor que no l'hagueren sentida.

–Molt de gust –vaig fer al final, amb un somriure postís i mirant de reüll els clients de la taula tres, que sortosament semblaven immersos en la seua pròpia conversa–. Volen que els explique la carta?

–No cal, som habituals –va respondre la madrastra amb un gest bondadós.

–No sabia que treballaves aquí! –va tornar a intervindre Charlotte–. Hauria vingut abans! –La germana la va mirar amb estranyesa, el pare va tossir i ella va matisar:– Vull dir, per a veure com t'anava. No ens vam poder acomiadar.

–Només fa... –vaig calcular els dies–. Mira, hui tot just fa un mes que estic aquí. Però faig tornos flexibles.

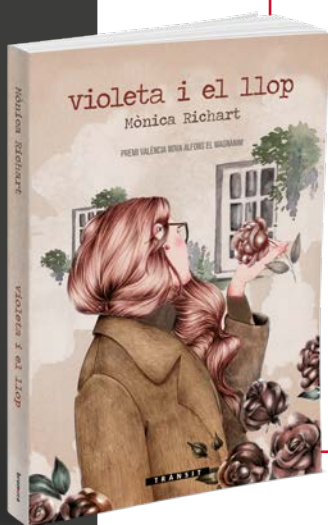
Charlotte va obrir la boca per a contestar, però son pare va parlar abans per a fer la comanda. El seguiren la mare, la germana i Charlotte mateixa, que demanà una *quesadilla*.

–Sense carn, veritat? –en vaig prendre nota.

–Te'n recordes, que soc vegetariana? –em mirava amb certa sorpresa i visiblement **afalagada**.

–I tant...! –li vaig respondre amb un somriure. El senyor Fitzgerald es va aclarir la gola i la seua senyora va ofegar una rialleta.– Sempre procurem el millor tracte als nostres clients –vaig afegir amb formalitat, tractant de redreçar la situació, però degué sonar massa forçat, o potser vaig utilitzar una paraula que no tocava, perquè tots quatre van haver de dissimular el riure. Més roig que un titot, els vaig preguntar què volien beure, ho vaig anotar a la llibreteta i me'n vaig anar a la cuina amb la intenció de clavar-me en un armari i no tornar a eixir d'allí fins que desaparegueren els Fitzgerald.

Mònica Richart. *violeta i el llop*

Comprenc el text

5 Respon aquestes preguntes sobre l'espai i el temps.

- En quin tipus de restaurant ocorre l'escena? Com ho has sabut?
- En quina part del dia ocorre?
- En quin país creus que està el restaurant? Per què?
- D'on és el protagonista?
- Per què creus que ha emigrat?
- En quina època situes els fets i per què?
- Quin període temporal abasta la narració?

6 Indica les diverses veus del text:

- Autor/a:
- Narrador/a:
- Personatges:

7 Com és el narrador?

- ☐ Extern. ☐ Intern observador. ☐ Intern protagonista.

Posa'n exemples:

8 Classifica els personatges segons la manera com se'ls dona veu.

Estil directe	Estil indirecte

En tots els textos hi ha un **emissor/a** principal, que pot donar veu a altres persones, bé en **estil directe**, reproduint literalment les seues paraules, o bé en **estil indirecte**, explicant amb les seues paraules el que han dit.

9 En parelles, redacteu un resum del fragment anterior. Ací teniu unes quantes indicacions:

- Feu una primera lectura del text, sense parar-vos en detalls, per a entendre'n el sentit global.
- Feu una segona lectura paràgraf per paràgraf per a extraure'n les idees més rellevants, i anoteu-les individualment en un esborrany.
- Si el text conté diàlegs, no els heu de reproduir. Tampoc heu de fer vostres les opinions del narrador/a o l'autor/a.

Esborrany individual:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Resum en parella:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

- Ara i adés:
- Seguint instruccions de dalt:
- Més roig que un titot:

- Malaptesa:
- Afalagada:

17 Escolteu com continua la història i contrasteu-ho amb el que havíeu dit.

FEM UN DICTAT

Fer dictats és una bona manera de treballar la competència lingüística en qualsevol edat. T'ajuda a parar l'orella, fomenta la concentració, t'obliga a escriure a mà i et fa prendre decisions ràpidament a partir del que recordes o de l'aplicació de les regles ortogràfiques. Per a preparar un bon dictat, cal seguir aquests passos:

- Llegir/escotar el text i entendre'n el contingut i el tema.
- Fer una segona lectura/audició i fixar-se en les paraules o expressions desconegudes.
- Destacar amb retolador o amb colors les dificultats ortogràfiques i visualitzar-les mentalment.
- Reflexionar sobre eixes dificultats i tractar d'entendre quines regles ortogràfiques s'hi apliquen.

18 **Escriu el dictat d'un fragment de *L'any que vam córrer perillósament*, de Manel Joan i Arinyó.**

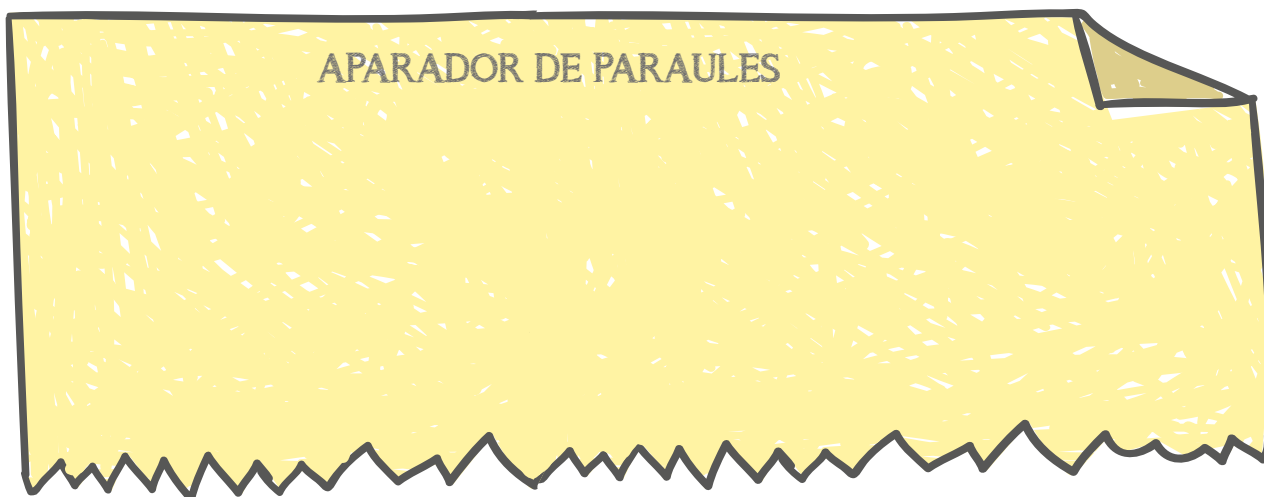
19 **Compara el teu dictat amb el text original del Rebost i completa la graella.**

Paraules que he escrit malament perquè no les coneixia.	Paraules que he escrit malament perquè no les recordava.

20 **Tria tres paraules amb alguna dificultat ortogràfica i justifica'n l'escriptura.**

21 **Anota les paraules que et semblen més complicades. Bé per l'ortografia, bé pel significat.**

APARADOR DE PARAULES

El món canvia constantment, i la idea que el segle XXI és un nou segle ha quedat obsoleta. El futur és ara i vivim en un context tecnològic que ens obliga a reinventar-nos cada dia. Fa uns quants anys, el professorat explicava el tema i l'alumnat resolvia activitats individualment. Ara ens formem d'una manera més autònoma i cooperativa. I de la mateixa manera que això ocorre a les aules, la societat també demana unes noves formes de treball.

22 Escolta amb atenció aquest article i respon a les preguntes.

TEXT 2

Què requeriran les professions del futur?

El mercat laboral necessitarà persones amb capacitat d'organitzar i vendre, amb formació de base i especialitzacions puntuals i disposades a conviure amb màquines i robots

3 min. BARCELONA 16/03/2019 20:00 G. C.

Medicina, Administració i Direcció d'Empreses, Psicologia, Enginyeria Informàtica i la sempre clàssica Dret van ser les carreres amb més demanda el curs 2018. Però quina serà la demanda professional i laboral del futur? Quines professions desapareixeran i quines de noves eixiran? Oriol Homs, sociòleg expert en formació professional i ocupació, apunta algunes reflexions importants a tindre en compte. En primer lloc, que «la majoria de professions es veuran

afectades i tindran canvis en els continguts i les funcions». Per tant, seran poques les que eixiran com bolets o desapareixeran del tot; caldrà reinventar les professions de sempre. «Gairebé en totes les faenes caldrà treballar amb aparells, programes informatitzats, automatitzats o intel·ligència artificial. Aquest serà el canvi més important que hi haurà. Estem preparats per a reciclar tanta gent? Els últims informes internacionals apunten que un 54% de les persones

ocupades actualment necessitaran de 3 a 6 mesos de formació per a adaptar-se als canvis en els seus llocs de treball», diu Homs.

Oportunitats laborals

Per bé que la majoria de faenes requeriran un procés de reciclatge important, el sociòleg també preveu que on hi haurà més oportunitats laborals serà en els oficis de sempre, en què caldrà demostrar la capacitat per a dominar màquines molt més

automatitzades: «El mecànic, el fresador o el torner faran molta falta en un futur. Els sectors industrials clàssics ja requereixen molta mà d'obra perquè s'estan envellint. Els joves no hi volen anar i aposten per la informàtica o per tot allò que sone a xarxes socials, quan tots els xics i xiques que estan fent cursos vinculats als sectors industrials clàssics es col·loquen abans de tres mesos», recorda.

Un altre grup d'ocupació que Homs preveu que tindrà

moltes oportunitats laborals seran les persones amb capacitat «d'organitzar i de vendre»: «Ara són professions que no tenen nom, però seran del que treballarà el 80% de la gent que s'està formant hui perquè la faena específica la faran les màquines», explica.

Vocació o faena?

Per descomptat, segons Homs, cada jove s'hauria de decantar per allò que li agrada segons les seues capaci-

tats i facilitats. A partir d'ací, recomana orientar-se cap a una formació de base per a complementar-la amb una especialització quan calga: «És absurd especialitzar-se ara en *big data*, per exemple, sense tindre una formació més àmplia. Qui vulga especialitzar-se en això que primer siga informàtic, estadístic o sociòleg, perquè quan d'ací a cinc anys el *big data* estiga superat podrà reconduir la seua professió més fàcilment», conclou.

Font: *Diari Ara* (adaptació)

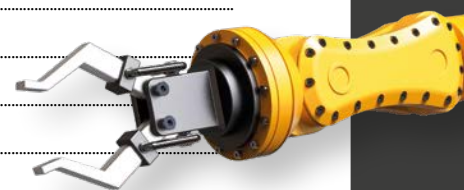
Comprens el text

23 Marca verdader o fals.

	V	F
Les carreres amb més demanda el 2018 van ser Medicina, Psicologia, Enginyeria Informàtica, Dret i Filologia.		
L'autor de l'article és Oriol Homs, sociòleg expert en formació professional i ocupació.		
La majoria de professions tradicionals desapareixeran, i les professions de futur estan per inventar.		
El sector industrial necessita mà d'obra perquè les persones que hi treballen es fan majors i els joves volen dedicar-se a altres coses.		
Una habilitat molt valorada en el mercat laboral és la capacitat d'organitzar i vendre.		

24 Corregeix les afirmacions anteriors que siguen falses.

25 En el text es diu que «caldrà reinventar les professions de sempre». En parelles, poseu cinc exemples de professions que ja s'hagen reinventat i expliqueu en què han consistit els canvis.

- 26** Feu un resum del text que incloga la informació més rellevant. Primer individualment, i després en parella, incorporant les aportacions del company o companya.

Resum individual:

Resum consensuat:

- 27** Condensa el resum anterior en una sola frase. És a dir, indica el tema del text.

L'estructura

- 28** Assenyala l'estructura del text fent servir colors diferents. Compara el resultat amb el company o companya de davant i arribeu a un acord sobre l'estructura definitiva.
- 29** El text que heu llegit pareix una entrevista però no ho és. Indica quantes veus hi ha i com s'introdueixen en el text.

Les paraules

- 30** Explica el significat de les expressions següents en el context de la lectura.

- «La sempre clàssica»:
- «Eixiran com bolets»:

- 31** 🗣️ A quin registre lingüístic pertanyen eixes expressions? Té a veure amb el tipus de públic al qual va adreçat l'article? Justifica-ho.
- 32** 🗣️ En grups de quatre, encercleu totes les formes verbals del text. Quins temps predominen?

- 33** Podríem dir, per tant, que es tracta d'un text predictiu? Anoteu, per torns, arguments a favor o en contra.

Arguments a favor	Arguments en contra

Les tipologies textuais ens ajuden a conèixer les característiques globals dels textos. No obstant això, un text pot pertànyer a una tipologia general i incloure seqüències d'altres tipologies. Per exemple, un text narratiu pot incloure un passatge descriptiu, si el narrador explica com és el lloc on transcorre l'acció; un text conversacional pot incorporar un fragment narratiu, si un dels interlocutors relata el que li va passar el cap de setmana; o un text explicatiu, com un reportatge, pot incloure una predicció, si es fan previsions sobre el futur.

Llegir per a parlar

- 34** 🗣️ Vocació o eixida professional? Quins són els pros i els contres d'usar cada criteri a l'hora de triar els estudis? Feu un esborrany amb les idees que vulgueu comentar.

Llegir per a escriure

- 35** Converteix el reportatge anterior en una entrevista.

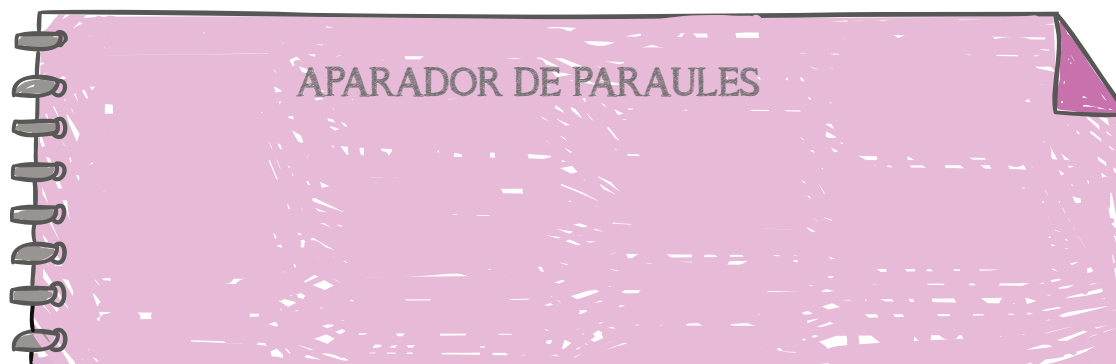
36 Escriu el dictat d'un fragment de *Júlia*, d'Isabel-Clara Simó.

37 Compara el teu dictat amb el text original del Rebot i completa la graella.

Paraules que he escrit malament perquè no les coneixia.	Paraules que he escrit malament perquè no les recordava.

38 Tria tres paraules amb alguna dificultat ortogràfica i justifica'n l'escriptura.

39 Anota les paraules que et semblen més complicades. Bé per l'ortografia, bé pel significat.

40 Inventa un dictat que continga les paraules anteriors.

La poesia és capaç de nodrir-se de motius quotidians per a parlar de temes transcendents perquè, al capdavant, la vida està en les petites coses. Fases el que fas, estigues on estigues, aprofita cada segon, perquè un dia miraràs arrere i dubtaràs. Vaig triar bé? Aquella decisió va ser encertada? Si haguera optat per un altre camí, seria més feliç?

41 Escolta i llig aquest poema de Vicent Andrés Estellés i fes les activitats que hi ha a continuació.

TEXT 3

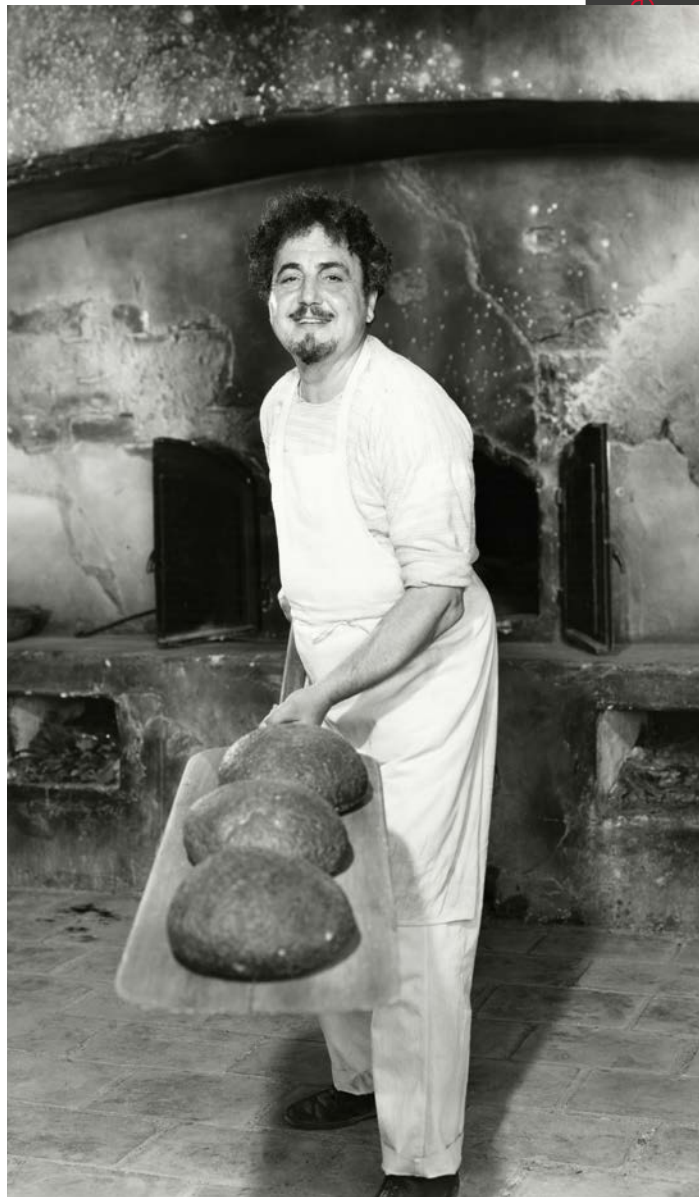
L'ofici

«Lo jorn sencer tostemps sospir»

Joan Timoneda

Venies d'una llarga família de forners
i a tu t'agradaria ser forner, com els teus,
i entrar feixos de llenya, de pinassa, en el forn,
i fer el **rent**, en caure el dia, com el feien,
i a mitjanit anar al forn per a pastar,
creuar amb una ràpida **ganiveta** la pasta,
i escombrar lentament, prendre-li el foc al forn,
ficar el cap al forn, aquell infern de flames
que olia intensament als matins del Garbí,
pujar a l'**alcavor**, aquell calor humit.
I deixar caure el pa, aquell pa cruixidor,
i alegre, a les paneres, i tripular el forn,
fer-li créixer el foc, o fer-li-lo minvar.
Tu series forner, com ho foren els teus.
I al costat del teu pare aprengueres l'ofici,
nit a nit, dia a dia, i ara en tens enyorança.
Una amarga enyorança per a tota la vida
et creua el pit de banda a banda amb aquell ràpid
senyal de ganiveta que no pots oblidar.
Allò que més t'agrada, d'on et venen els versos,
els arraps en la carn, aquells dies salvatges
quan entraves els feixos de pinassa en el forn.

Vicent Andrés Estellés. *Llibre de meravelles*
Edicions 3i4

Comprenc el text

42 On s'ha publicat el text anterior?

.....

43 Per tant, a quin àmbit pertany?

.....

44 A quin gènere correspon el text?

.....

45 Quines característiques d'eixe gènere compleix el text?

☐ Està escrit en prosa.	☐ Rimen alguns versos.
☐ Està escrit en vers.	☐ Rimen tots els versos.
☐ Està escrit per a ser recitat.	☐ Hi ha diàlegs.
☐ Està escrit per a ser representat.	☐ La finalitat és informar.
☐ Està dividit en estrofes.	☐ La finalitat és transmetre emocions.

46 Subratlla quins dels sentiments següents transmet el text en major grau.

por amor alegria decepció enyorança llàstima ràbia

47 Com són els fets que es descriuen, fantàstics o versemblants? Justifica-ho.

.....

.....

.....

.....

48 **Per què penseu que el text es titula «L'ofici»? Debateu-ho en grups de quatre i anoteu les idees més interessants.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

49 **En parella, indiqueu les diverses veus del text. Primer, contesteu individualment. Després, consensueu la resposta.**

Resposta individual

- Autor/a real:
- Veu poètica:
- Persona a qui s'adreça la veu poètica en el poema:
- Receptor real del text:

Resposta acordada

- Autor/a real:
- Veu poètica:
- Persona a qui s'adreça la veu poètica en el poema:
- Receptor real del text:

50 🗑️ En grups de quatre, expliqueu quines de les veus anteriors es poden confondre i per què.

51 🗑️ Busqueu informació sobre la vida de Vicent Andrés Estellés i anoteu els aspectes biogràfics que ens podrien portar a confondre l'autor real amb la veu poètica.

52 🗑️ Però els versos s'adrecen a un tu. Qui és aquest *tu poètic*? Comenteu-ho.

Llegir per a escriure

53 🗑️ Encerclau totes les marques de segona persona del singular del text: pronoms, formes verbals i possessius. Després, torneu a redactar el poema canviant eixes marques per marques de primera persona del singular.

.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

54 🗑️ Canvia el significat? Comenteu-ho entre tota la classe.

Les paraules

55 Explica el significat d'aquests mots. Fes servir el diccionari si convé.

- Rent:
- Ganiveta:
- Alcavor:

56 A quin camp semàntic pertanyen? Encerclau la resta de paraules d'eixe camp.

57 En el poema hi ha marcades dues expressions col·loquials. Explica per què penses que l'autor recorre a aquest registre i anota quines serien les formes equivalents en un registre estàndard.

58 🗑️ Al llarg del poema s'usa molt la conjunció *i*, fixeuvos-hi. En canvi, en els últims sis versos no apareix. Quin efecte s'aconsegueix amb això?

AVALUACIÓ

- 1 Redacta un text expositiu-argumentatiu en què comentes la lectura següent. Tingues en compte la presentació: la lletra ha de ser llegible, cal que deixes marges de més d'1,5 cm i les línies han de ser rectes (pots ajudar-te amb una pauta). Les preguntes que hi ha després del text, t'ajudaran a comentar les coses més importants en l'ordre adequat.

27 DE SETEMBRE

Hui és el primer dia d'institut des que es va morir la mare. Mentre puge les escales que duen a la classe note tots els ulls a sobre. M'esforce tant com puc per tindre un aire normal, tot i que durant una estona em sent com algú que veu com el seu secret més íntim acaba de ser revelat al món. Pel passadís trobe algunes companyes i faig veure que no les veig, però elles em saluden amb veus flautades i mirades copiades de Winnie the Pooh. Davant de la porta hi ha un grupet de xics. Dos són companys de classe i quan em veuen em saluden **cohibits**. Un inicia mig pas cap a mi, però quan veu que continue recte es retracta i torna a ficar-se al grup. Somric amb **consternació**: en certs casos ningú sap mai què dir ni què fer. Més val així, no sabria on ficar-me-les, les frases de circumstàncies. Així que entre a l'aula m'adone que és l'últim lloc del món on voldria estar, hui. Em quede un moment immòbil i respire fondo: em sent a anys llum de tot. La mort de la mare m'ha convertit en un gegant: des d'ací dalt tothom em sembla insignificant, sense distincions. Aquests són els meus companys, encara són fills d'algú, tots vestits igual, tots amb les mateixes cares, que no saben què dir. Preferiria que foren desconeguts, almenys m'estalviaria la faena de saludar-los. Sonia, que ja seu a la nostra taula, em mira i insinua un somriure insegur. Encara me'n separen pocs passos i ja m'imagino les atencions amb què m'obsequiarà durant dies i dies, la seua delicadesa ensucrada. Ja me la imagine ficant-se perfectament en el paper de consoladora de l'afligida i sent que no hi ha dret, que no m'hi veig amb cor, però, sobretot, que raonablement no se'm pot demanar que em sotmeta a tot això. M'he parat al mig de la classe com si el temps s'haguera congelat i en aquest precís instant em venen al cap dues escapatòries possibles. La primera és fer mitja volta i anar-me'n; la segona no cal ni que me la imagine perquè la tinc davant, com una visió sorgida del no-res. Lentament vaig cap al meu lloc, però en comptes de parar i seure, continue cap a la meta. No m'ho puc creure, però és veritat: fins i tot abans d'haver acabat de pensar el que faig em veig ignorar el lloc del costat de Sonia i anar cap a la taula del fons de la classe.

Vire cap al no-res i atrac totes les mirades: sent que mitja classe s'aguanta la respiració, pensant que el que veuen només és fruit de la seua imaginació, mentre jo em moc amb càmera lenta i recórrec els pocs passos que em falten fins a la zona roja, i m'hi assec, cosa que els deixa a tots amb la boca oberta, la primera Sonia.

–Hola, Gabriele –voldria dir-li, però en canvi m'assec i no dic res.

–Hola, Alessandra –em podria dir ell, però en canvi no diu res, perquè ell és *el Zero*.

Gabriele Righi, àlies Zero. Vam començar a dir-li així, jo inclosa, una vegada que a l'hora del pati va trencar el pany d'un dels calaixos de la taula de la tarima per recuperar el mòbil que li havia confiscat la professora de matemàtiques. Quan la profe va tornar, al cap d'un quart, li va dir que l'enviaria a casa amb un zero. I ell, per fer l'estúpid, va preguntar: «Amb qui?». I ella, burra: «Un zero, Righi, que suspendràs amb un zero, m'has entés perfectament». «No el conec, aquest zero», havia replicat ell sense expressió, i ella, amb ràbia, mirant-lo als ulls com si el volguera fulminar i plegant els llavis en una **ganyota** de menyspreu, va dir: «Tu, Righi, ets un Zero». I tots nosaltres vinga a riure amb la mà davant de la boca, com una colla de micos a dalt de l'arbre, tot i saber que la professora s'havia passat una mica. Però qui hauria defensat aquell pena? I des d'aleshores va ser el Zero per a tots, i va nàixer la llegenda. [...]

L'havien suspés un munt de vegades i almenys una vegada l'havien fet repetir, i cada any els professors esperaven que no es tornara a presentar a l'institut. Però ell arribava amb la mateixa motxilla de sempre i la mirada baixa de qui només vol que el deixen en pau. Durant dos anys l'havíem vist vindre i seure al mateix lloc i havíem rigut sense saber per què. Ell ni ens mirava, com tampoc no mirava els professors que reclamaven explicacions pels deures sense fer, que el

contemplaven en silenci quan a classe li preguntaven la lliçó i ell no tenia respostes. Ara ja era l'últim curs, segurament l'aprovarien perquè s'enduguera aquell silenci a algun altre lloc. Si estaves amb el Zero eres un Zero, encara que tingueres diners, encara que fores el més bo de la classe, el més guapo, el més enrotllat. Hi ha coses que si les fas és com si t'hagueres posat una disfressa, quan la portes desapareixes i ja no comptes. [...]

Ara que estic asseguda sé que ha estat un gest incontrolat, una cosa que fa pocs mesos només de pensar-hi m'hauria semblat absurda, que no hauria pogut fer mai, ni drogada. I en canvi estic ací, col·locada de tristesa tallada amb una dosi ridícula de bogeria, clavada a la cadira, amb el compte enrere que ja ha començat. Tres, dos, u. Zero.

Paola Predicatori. *Un hivern a Zerolàndia* (adaptació)

2 Respon aquestes preguntes sobre l'espai i el temps.

- On i quan ocorre l'escena?
- En quina part del dia?
- En quin àmbit geogràfic transcorre l'acció? Com ho saps?
- Quin període temporal abasta la narració?

3 Resumeix el text paràgraf per paràgraf.

4 Enuncia el tema en una sola frase.

5 Explica la relació entre el títol general de l'obra i el contingut del fragment.

6 Indica les diverses veus del text:

- Autor/a real:
- Narrador/a:
- Personatges:
- Receptor/a en la ficció:
- Receptor/a real:

7 Quin tipus de narrador hi ha?

- ☐ Extern.
☐ Intern protagonista.
☐ Intern observador.

Justifica-ho amb exemples:

.....

8 Classifica els personatges segons la manera com se'ls dona veu.

Estil directe	Estil indirecte

9 On està publicat el fragment?

.....

.....

10 A quin àmbit pertany, per tant?

.....

.....

11 Justifica que no pertany, posem per cas, a l'àmbit acadèmic.

.....

.....

.....

12 Marca quin tipus de text és.

- ☐ Descriptiu. ☐ Instructiu. ☐ Argumentatiu.
☐ Narratiu. ☐ Expositiu.

13 Indica el significat de les paraules destacades.

- Cohibit:
- Consternació:
- Ganyota:

14 Explica el sentit de les expressions següents en el context de la lectura.

- Frases de circumstàncies:
- No veure's amb cor:
- Aguantar-se la respiració:

15 Al llarg del text hi ha diversos exemples del registre col·loquial. Anota'ls.

.....

.....

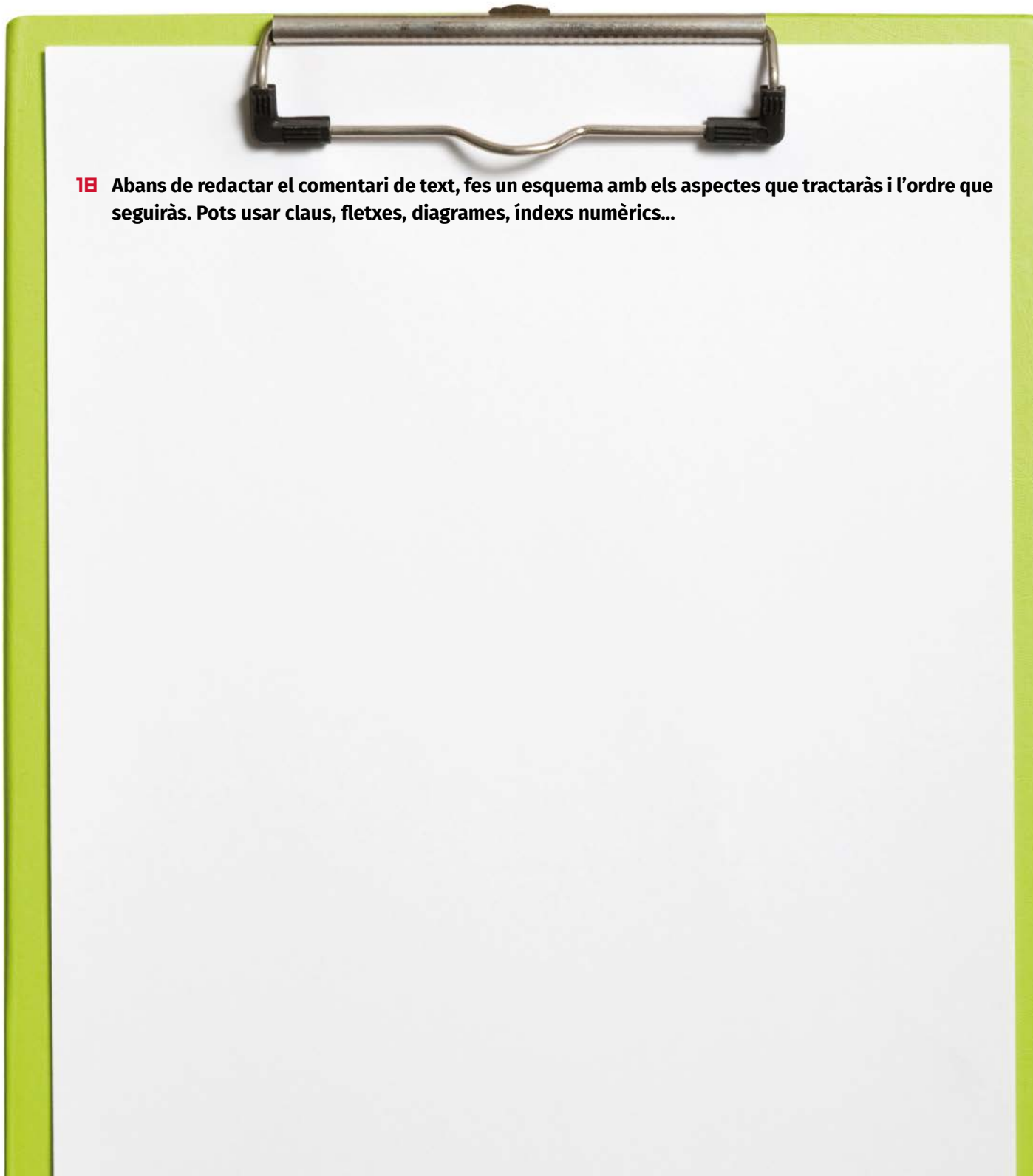
.....

.....

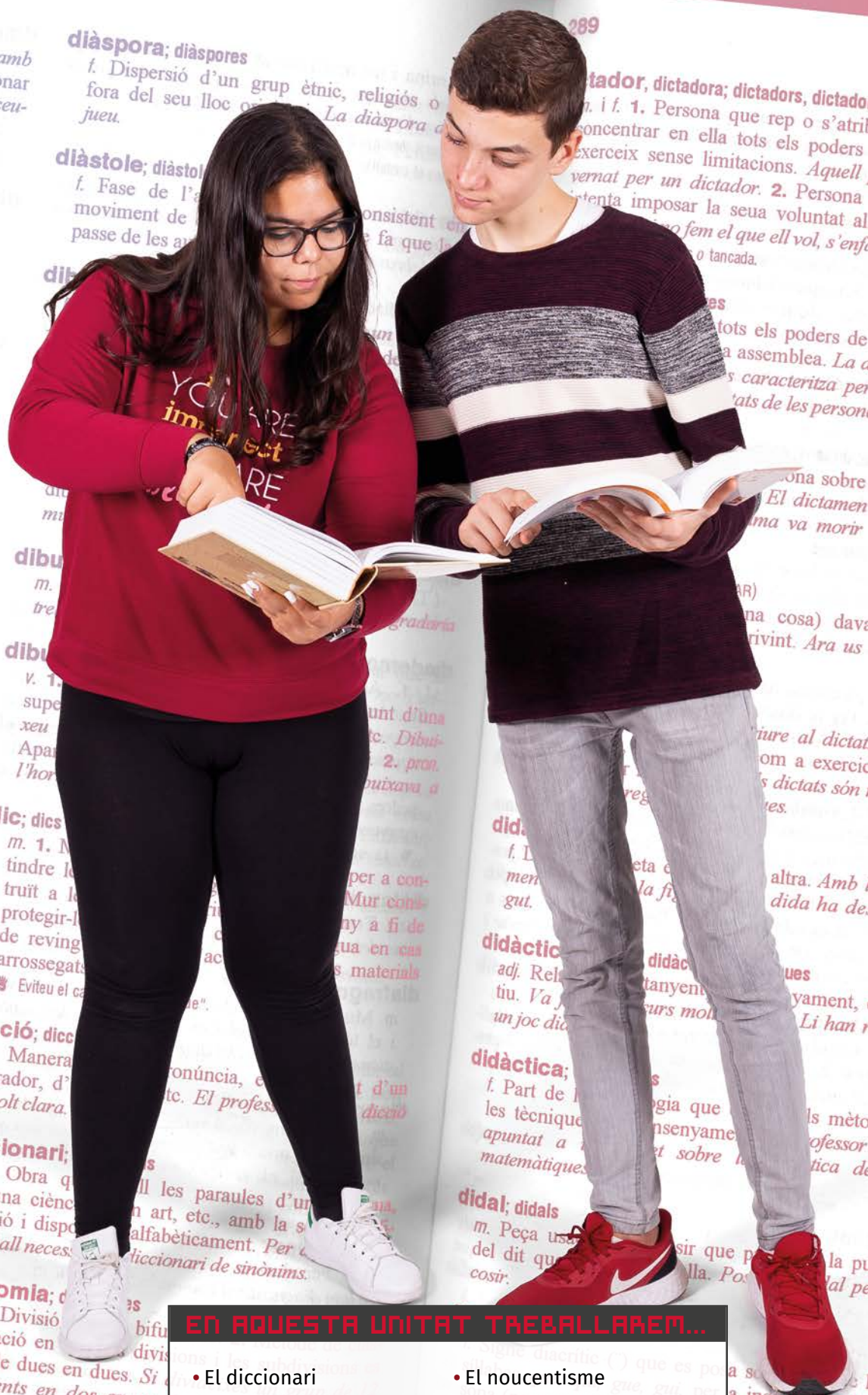
16 Quin efecte es busca introduint el registre col·loquial en el text?

17 En general, diries que es tracta d'un text objectiu o subjectiu? En què et bases?

18 Abans de redactar el comentari de text, fes un esquema amb els aspectes que tractaràs i l'ordre que seguiràs. Pots usar claus, fletxes, diagrames, índexs numèrics...

unitat

- El diccionari
- Préstecs i neologismes
- El currículum
- La Renaixença
- El modernisme
- El noucentisme
- La llengua en la Renaixença
- Normalització i normativització
- Taller d'escriptura creativa

COM TREBALLAREM?

En «Som lingüistes», invertirem els rols tradicionals de docent i estudiant. Com que vindreu a classe amb informació prèvia, podreu dedicar les sessions a consolidar l'aprenentatge. Per a fer-ho, haureu de compartir amb la resta de la classe els coneixements adquirits i dur a terme les activitats pràctiques del llibre que teniu a les mans. Cada grup s'encarregarà d'explicar un tema, però això no significa que els altres grups no l'hàgeu de preparar també. No patiu, la professora o el professor de Valencià estaran al vostre costat per a guiar-vos i aclarir dubtes.

En el Rebost trobareu la informació necessària per a preparar els temes, però podeu complementar-la amb altres recursos, com ara vídeos, podcasts, esquemes, mapes conceptuals, presentacions, etc.

Aquest és l'enfocament de la classe invertida:

L'alumnat s'informa sobre la matèria, però hi ha un grup responsable de cada tema.

Abans de la classe

El grup encarregat de cada tema comparteix la informació amb els altres grups i es fan les activitats.

Durant la classe

La professora o el professor resol dubtes i complementa les explicacions.

Com heu vist, haureu de treballar en equips, tal com heu fet en els cursos anteriors si teníeu el Projecte Valor, de manera que ja en coneixeu la mecànica. En qualsevol cas, en fem un resum:

- Trieu un nom i un logo per a l'equip.
- Repartiu-vos els rols: investigadors, redactors, tècnics, comunicadors...
- Acordeu unes normes de funcionament a fi de reduir els conflictes: tasques, terminis, reunions de control, etc.

Recordeu que sou responsables del vostre propi aprenentatge, per la qual cosa és imprescindible que col·laboreu. Avant!

1 Llig aquest article de diccionari i respon a les qüestions que hi ha tot seguit.

1. *f.* Canvi total o radical. *Els nous descobriments van produir una revolució en el món de la tècnica.*
2. *f.* POLÍT./SOCIOL. Canvi profund en l'organització social, política o econòmica d'una societat. *La Revolució Russa.*
3. *f.* FÍS. Moviment de rotació d'un cos al voltant d'un eix. *El motor va a massa revolucions.*
4. *f.* FÍS. Volta que pega un cos que està en revolució. *Un disc de vinil de 45 revolucions per minut.*
5. *f.* ASTR. Moviment orbital d'un cos celest al voltant d'un altre cos considerat fix.

- 2** Consulta en les pàgines preliminars d'un diccionari general el significat d'aquestes abreviatures. Contrasta les respostes amb el company o la companya de davant.

al.:	cop.:	it.:
COM.:	interj.:	aux.:
gall.:	art.:	f.:
ant.:	desp.:	loc.:
conj.:	iròn.:	BOT.:
infant.:	AUT.:	FÍS.:
àr.:	DIB.:	pej.:

-
- A woman with long brown hair, wearing a black long-sleeved sweater over a white shirt and blue jeans, is standing and holding a large, open cardboard box. She is looking down at the box. To her right, there is a white box with some orange and blue markings. The background is plain white.

4 Observa aquesta reproducció d'un article de diccionari i resol les qüestions.

termini [termíni]

1. *m.* Terme o temps assenyalat per a alguna cosa. *El termini per a matricular-se és d'una setmana.*
2. *m. ECON.* Pagament parcial que es fa a temps fixat fins a completar una suma que s'ha de pagar. *Encara devem tres terminis de la llavadora.*
3. **a curt termini** *loc. adv.* Dins d'un període breu de temps.
4. **a llarg termini** *loc. adv.* Dins d'un període llarg de temps.
5. **a terminis** *loc. adv. ECON.* Per mitjà de pagaments successius que es fixen en el moment d'efectuar una operació de compravenda. *Comprar o vendre a terminis.*

- a) Quines locucions hi apareixen? Com s'indiquen?
- b) Amb quin tipus de lletra s'escriuen els exemples?
- c) Com s'indica que el mot *termini* és un nom?
- d) Indica a quina accepció i subaccepció de la paraula *termini* correspon cada oració:
 - Demà s'ha de pagar el primer termini.
 - Ha pagat la contribució fora de termini.
 - En les bases figura el termini per a presentar les obres.
 - El préstec s'haurà de tornar en vint-i-quatre terminis.

5 Busca en un diccionari general les paraules *mà*, *cel*, *encendre* i *blau*. En quin sentit figurat es poden usar? Posa'n exemples.

.....

.....

.....

.....

6 Comenteu què són les paraules homòfones i com les diferenciem en un diccionari.

7 Consulta en el *Diccionari ortogràfic i de pronunciació del valencià* de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua si les paraules següents estan escrites correctament. Si no és així, escriu-ne la forma correcta.

fòrmula: esglèsia: rencor:
 troç: inmersió: cabellera:
 colegiar: solitud: cascavell:
 girafa: assemblea: resplandor:

8 Consulta el *Diccionari català-valencià-balear* (dcbv.iecat.net) i esbrina en quines zones s'utilitzen les paraules següents. Comprova després en el *Diccionari normatiu valencià* si són normatives o no.

	Zona on es diu	Normativa o no normativa?
cobrombo		
palloc		
dormilego		
gramàntol		
alifac		

Grup 2: Préstecs i neologismes

Indica quin mecanisme s'ha utilitzat per a crear els neologismes següents.

	Derivació	Siglació	Composició
tallafoç			
RAM			
reformatar			
videoconferència			
USB			
xatejar			
internauta			
DNS			
teleordinador			
BBS			
multiprocessador			
PDI			
pixelar			
servidor			

Quina diferència hi ha entre adoptar un préstec i adaptar-lo? Comenteu-ho en grups i poseu exemples. A continuació, anoteu les conclusions.

Classifica aquests préstecs segons la manera com s'han transferit a la nostra llengua.

programa controlador maquinari bàner script hoste xip Plug and Play hacker
 accés directe disc compacte punter mòdem en línia mercat web megabyte

Calc	
Formes alternatives	
Adopció	
Adaptació	

12 Relaciona cada neologisme amb la seua definició.

punt
de referència •
galleta •
compactar •
tallafores •
troia •
wiki •

- Sistema de treball informàtic, aplicat generalment a llocs web, que permet que els usuaris visitants puguin modificar directament i de manera senzilla els continguts del lloc a què accedeixen o proposar-ne de nous.
- Desplaçar físicament fitxers, biblioteques o carpetes dins d'un suport d'emmagatzematge i concatenar-los de manera que es concentre tot l'espai que no s'utilitza en una única àrea indivisa.
- Fitxer amb informació sobre els hàbits, les preferències i les pautes de navegació d'un internauta que visita una pàgina web, que el servidor envia al disc dur de l'ordinador de l'internauta mitjançant el navegador.
- Programa maliciós amb una funció aparentment útil, però amb funcions addicionals amagades que faciliten l'accés no autoritzat a un sistema i el fan vulnerable.
- Representació de l'estat d'un servei o d'un element de configuració en un moment determinat, que permet tornar a aquest estat, en cas de necessitat, una vegada el servei o l'element de configuració han estat modificats.
- Programa o conjunt de programes d'un servidor d'accés a una xarxa local que gestiona i controla les comunicacions amb altres xarxes externes per tal de garantir-ne la seguretat.

13 En grups, busqueu informació sobre el Termcat i contesteu les preguntes següents.

- De qui depèn aquest organisme?
- Quins serveis ofereix?
- A qui pot ser especialment útil?

14 Busca en la Neoloteca del Termcat els mots destacats en aquestes oracions, substitueix-los per les paraules genuïnes o adaptades a la nostra llengua que s'hi adiguen i escriu-ne el significat.

- a) Aquest gestor de correu té filtres per a evitar l'**spam**.
.....
- b) Cal formatar el disc dur de l'ordinador i reinstallar tot el **software**.
.....
- c) Per seguretat, esborra totes les **cookies** del teu ordinador.
.....
- d) Amb el nou **scanner**, puc convertir les imatges en fitxers informàtics.
.....
- e) Per a instal·lar el programa, hauràs de desconnectar el **firewall**.
.....

Grup 3: El currículum

15 Llig el següent exemple de currículum i resol les qüestions proposades a continuació.

DADES PERSONALS

Nom i cognoms: Teresa Sanchis Aranda
Data de naixement: 4 de setembre de 2000
Document d'identitat: 23089476-R
Domicili: C/ Sant Vicent, 11
Localitat i codi postal: Guadassuar (Ribera Alta) 46400
Adreça electrònica: tsaranda@bromera.net
Telèfon: 756058469

DADES ACADÈMIQUES

Estudis

2018-2020 - Tècnica Superior en Restauració. IES Rosa Leveroni de Guadassuar.
2016-2018 - Tècnica en Serveis de Restauració. IES Rosa Leveroni de Guadassuar.
2012-2016 - Graduada en Educació Secundària Obligatòria. IES Rosa Leveroni de Guadassuar.

Formació complementària

Curs de Cuina i Gastronomia. 50 hores. Ajuntament de Carlet. Juliol de 2019.

Coneixement d'idiomes

- Valencià i castellà: llengües d'ús habitual, cursades en l'ensenyament reglat. Nivell C2 de coneixements de valencià de la Junta Qualificadora de Coneixements de Valencià.
- Anglès: nivell mitjà escrit i parlat. Certificat de nivell B2 de l'Escola Oficial d'Idiomes.
- Francès: nivell bàsic escrit i parlat (estudiat com a segon idioma en l'ESO).

Coneixement d'informàtica

Coneixements a nivell d'usuari de: entorn Windows, processador de textos Word, full de càlcul Excel, base de dades Accés, correu electrònic i navegació per Internet.

DADES PROFESSIONALS

- Cuinera en el restaurant Canyamel de Paterna. Juliol i agost de 2020.
- Contracte de pràctiques com a cambrera en el restaurant El Marbre de Silla. Juliol a setembre de 2018.

ALTRES DADES

- Permís de conduir i disponibilitat de vehicle.
- Bona predisposició per al treball en equip.

Guadassuar, 2 de setembre de 2020

a) En quin ordre s'exposen les dades acadèmiques i professionals? Per què penses que se segueix aquest ordre?

b) L'emissor empra la primera persona o no s'hi identifica cap persona gramatical?

c) La informació s'exposa de manera objectiva i neutra o s'hi inclouen valoracions subjectives? Justifica-ho amb exemples del text.

d) Quin tipus d'estructures lingüístiques s'hi empren: oracions compostes o construccions nominals? Cita'n algun exemple.

e) Per què penses que la informació referent als coneixements d'idiomes i d'informàtica es destaca en subapartats independents?

f) Valora si aquest currículum presenta la informació de manera clara, directa, acurada i organitzada, i comenta si canviaries, afegiries, llevaries o milloraries algun aspecte.

g) Segons les dades que s'hi inclouen, a quin tipus d'oferta laboral creus que pot estar adreçat? Raona la resposta.

Grup 4: La Renaixença

16 Subratlla quins dels conceptes següents estan relacionats amb el Romanticisme.

- raó deducció passió ordre realisme fantasia imaginació normes
 sentiment llibertat pensament

17 Llig els fragments següents i indica quines característiques del Romanticisme presenten.

TEXT 1

En sepulcral horror sumit lo cor,
 delícia en los sepulcres sol trobar,
 solament de sepulcres sap parlar,
 trèmul lo llavi, amb sepulcral terror.

JOAN LÀRIOS DE MEDRANO

TEXT 2

Sempre dic clar i català
 lo que em sembla, i si no gusta,
 avisa'm, i crida «Fusta»,
 que no em tinc pas d'enfadar
 si la franquesa et disgusta.

BONAVENTURA CARLES ARIBAU

R.I.P.

18 🧑🏫 El 15 de juny de 1816 es reuniren a Diodati, prop de Ginebra, uns joves romàntics: Lord Byron, Percy Shelley, John William Polidori i Mary Shelley. De nit comencen a contar històries de terror, però a poc a poc sorgeix un repte: veure qui serà capaç de crear el seu propi monstre. Per grups, busqueu informació sobre aquests quatre artistes romàntics: qui eren, alguns aspectes biogràfics, quines característiques romàntiques tenien i, especialment, quins dels monstres ideats aquella nit aconseguiren la fama.

19 🧑🏫🗣️ El Romanticisme fou un moviment literari que s'estengué a totes les arts. Busqueu informació sobre la música i la pintura en aquest període. Amb la informació obtinguda, prepareu una exposició oral per a informar la resta de les seues característiques. Podeu ajudar-vos de mitjans audiovisuals.

20 A continuació tens alguns versos del poema «La Pàtria», de Bonaventura Carles Aribau. Relaciona cada fragment amb el seu significat.

- a) «Adeu-siau, turons, per sempre adeu-siau, oh serres desiguals, que allí, en la pàtria mia, dels núvols e del cel de lluny vos distingia.»
 - b) «En va a mon dolç país en ales jo em transport, e veig del Llobregat la platja serpentina, que, fora de cantar en llengua llemosina, no em queda més plaer, no tinc altre conhort.»
 - c) «Plau-me encara parlar la llengua d'aquells savis que ompliren l'univers de llurs costums e lleis, la llengua d'aquells forts que acataren los reis, defengueren llurs drets, venjaren llurs agravis.»
 - d) «En llemosí sonà lo meu primer vagit quan del mugró matern la dolça llet bevia; en llemosí al Senyor pregava cada dia, e càntics llemosins somiava cada nit.»
 - 1) El poeta enyora la seua pàtria llunyana i l'únic consol que li queda és escriure poemes en la seua llengua
 - 2) S'identifica el paisatge amb la pàtria perduda, ja que l'autor se'n va a Madrid.
 - 3) El poeta dona els motius íntims i personals que té per a parlar en la seua llengua materna, la llengua de la infantesa, de les oracions a Déu, dels somnis...
 - 4) L'estrofa és una justificació històrica de la importància de la llengua pròpia, idioma de savis i forts.

21 Quins temes característics del Romanticisme i la Renaixença hi ha en el poema anterior?

.....

.....

.....

.....

.....

22 Llig el poema següent i identifica els trets que ens permeten identificar-lo com a poema per a presentar als Jocs Florals.

TEXT 3

D'un plec d'eixes muntanyes, d'un dels casals que els roures
volten en les garrigues dels Pirineus veïns,
sis segles fa els meus avis, durs fills de l'aspra serra,
sortiren quan en Jaume alçà el penó de guerra,
esglai dels sarraïns.

I al davallar dels cingles vers les flairoses planes,
per l'or del sol canviant-ne l'argent pur de les neus,
l'escalf sant de la pàtria duïen al cor mos avis,
los lais d'amor dels poetes catalans en los llavis
i en los escuts les creus.

Jo, que una breu estona vinc a seure a esta antiga
sagrada llar, on crema lo foc de l'avior,
com els soldats d'en Jaume, nét d'ells, i germà vostre,
los tres mots per divisa encara amb orgull mostre
de Pàtria, Fe i Amor.

VICENT WENCESLAU QUEROL.
Patria, Fides, Amor

Grup 5: El modernisme

23 Llig aquest fragment i contesta les qüestions següents.

TEXT 4

Treballem a cops de petons i de martells; i en tant aquí tots junts, tots dels nostros sense por d'orelles forasteres a l'art i a la poesia, podrem esbravar-nos cridant lo que no gosem dir moltes vegades rodejats pel gran ramat; que volem ser poetes i que despreciam i planyem els que no sentin la poesia; que estimem més un Leonardo da Vinci o un Dante que una província o un poble, que preferim ser simbolistes, i desequilibrats, i fins bojos i decadents, a decaiguts i mansos; que el sentit comú ens ofega; que, de prudència, a la nostra terra ens sobra; que no hi fa res passar per Don Quixots allí on hi ha tants Sancho-Panzas que pasturen, ni llegir llibres d'encantats on no se'n llegeixen de cap mena.

SANTIAGO RUSIÑOL. *Discurs llegit a Sitges en la tercera Festa Modernista*

- Qui creus que són «el gran ramat»?
- Qui són Leonardo da Vinci i Dante? Per què penses que els cita Rusiñol?
- Què ofega els poetes? Què pensen de la gent de la seua terra?
- Per què prefereixen ser Quixot que no Sancho Panza? Què representen ambdós?
- Dona les raons que permeten classificar el text com a modernista.

24 🏠 El modernisme mostrà interès per qualsevol manifestació artística. Busqueu al vostre poble o ciutat mostres d'arquitectura, forja, vitralleria... modernista, fotografieu-les i prepareu una exposició. Si no trobeu moltes obres, completeu l'exposició amb fotografies d'obres importants de ciutats com València o Barcelona.

25 Llig aquest poema de Joan Maragall i respon les preguntes.

TEXT 5

L'ametller

A mig aire de la serra
veig un ametller florit.
Déu te guard, bandera blanca,
dies ha que t'he delit!
Ets la pau que s'anuncia
entre el sol, núvols i vents...
No ets encara el millor temps
pro en tens tota l'alegria.

- Té rima el poema? De quin tipus?
- Compta el nombre de síl·labes. Hi ha regularitat mètrica?
- Només amb la inspiració es pot escriure un poema amb rima i regularitat mètrica? Raona-ho.
- Per què podem dir que aquest poema pertany a la tendència regeneracionista?

- 26 En el fragment següent, Cecília, una jove estudiant de Magisteri, discuteix amb son pare, un propietari rural. Feu una lectura dramatitzada del text i resoleu les activitats.

TEXT 6

JULIANA: Filla! Què vols fer? Quines intencions portes?

MOSSÈN: No us atormenteu. La vostra filla es quedarà aquí tranquil·la.

JULIANA: Si no l'haguessis tancada, no hauria passat res d'això. Ets un caràcter violent, un mal...

AMAT: Un mal... què? Calla! No et giris contra mi!

JULIANA: Tu li has fet avorrir aquesta casa!

AMAT: (Amenaçant-la.) Calla! Prou! Les dones a la cuina i no a discutir!

CECÍLIA: Sí... veieu...? La mare ja tremola veient-vos enfadat. En lloc d'inspirar amor, feu por, aquesta és l'autoritat dels homes, dins de casa. Però la mare no em donarà la raó a mi... no pot. L'heu dominada, l'heu reduïda a res... Una dona no és res amb homes com vosaltres... Ens mateu l'ànima, si ja no ens voleu, som dolentes...

JULIANA: Filla, no ens diguis aquestes coses... No ens vinguis a donar lliçons... nosaltres...

CECÍLIA: Vosaltres, tant el pare com vós, me creieu dolenta. Esteu previnguts contra mi perquè vull viure a la meua manera... perquè quan veig la raó la dic. No compreneu que la dona pugui arribar un dia a ser alguna cosa... Les dones sou les primeres a anar contra vosaltres amb la vostra submissió a pares i marits...

MOSSÈN: Calli, Cecília, les seves idees són dolentes.

CECÍLIA: No n'hi ha, d'idees dolentes!

JOAN PUIG I FERRETER. *Aigües encantades*

- a) Subratlla els fragments en què apareixen les idees d'Amat i les de Cecília.
b) Classifica els següents trets de caràcter segons els personatges:

tradicional

fort/a

decidit/da

conservador/a

violent/a

intellectual

sincer/a

idealista

autoritari/ària

liberal

intransigent

representa la societat caduca i vella

representa la societat moderna

Amat	Cecília

- c) Tenint en compte que l'obra va ser escrita l'any 1907, què penseu del personatge de Cecília? Creieu que en l'actualitat un personatge com el de Cecília seria versemblant? Per què?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Grup 6: El noucentisme

27 Completa la graella amb els termes segons que tinguin relació o no amb el noucentisme.

espontaneïtat	ciutat	emotivitat	ruralisme	ordre	influència	
política	decadentisme	raó	harmonia	atzar	classicisme	romanticisme
	arbitrarisme	Eugeni d'Ors	burgèsia			

Relacionats amb el noucentisme	No relacionats amb el noucentisme

28 Amplia la graella anterior amb els termes que trobaràs en aquest text de Joan Fuster, on contraposa els termes relacionats amb el noucentisme i amb el modernisme.

TEXT 7

D'Ors fou el líder abanderat de la ruptura amb el Modernisme: amb el Vuitcentisme, en general i en qualsevol de les seves variants. Rebutja l'herència romàntica pel seu contingut *irracional* – «caòtic», «naturalista», «rústec», «místicoide», «indefinit», etc. [...]

El Noucents és el contrari del Vuitcents: enfront del «caos», l'«ordre»; enfront de la «natura», la «cultura»; enfront del «rústic», l'«urbà»; enfront de la «mística», la «raó»; enfront del que era «indefinit», el «clar i distint». Etcètera.

JOAN FUSTER. *Literatura catalana contemporània*

29 Fes les activitats sobre aquest poema de Josep Carner, inclòs en el llibre *Els fruits saborosos*.

TEXT 8

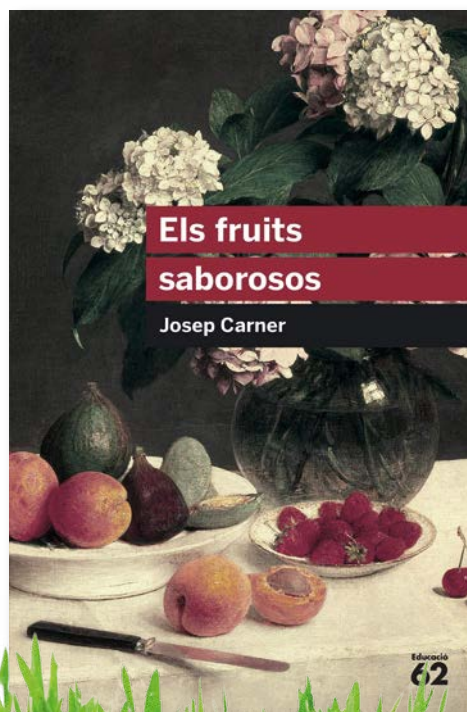
Aglae i les taronges

Aglae, sota un bell taronger deturada,
al lluny sent les germanes com ocellada al vent.
I ja no va a l'encalç per l'herba i la rosada,
i té la cara pàl·lida d'un gran defalliment.

Ella dansava i reia tot just casada amb Drias,
altiva entre la fressa, joiosa de la llum.
I ja de l'hort s'amaga per les desertes vies
i encara es fa més blanca, perduda entre el perfum.

I arriba a les taronges, i en cull i se n'emporta;
la set de sols mirar-les, li feia els ulls brillants.
Mossega un fruit i acluca els ulls com una morta
i del cabell afluixen el pes les dues mans.

I Aglae, ja refeta, es bressa en l'esperança;
amb un sospir molt tendre solleva el pit caigut;
ella pogués besar l'infant que ja s'atansa,
batec tan avinent i tan inconegut.

I veu la piadosa taronja que fou bella,
i **jeu** abandonada del rec vora l'espill.
De la muller la sort li transpareix en ella:
Fer-se espremuda i **lassa** per la frescor del fill.

a) Fixa't en les paraules destacades i col·loca cada mot davant de la seua definició.

.....: fatigada, cansada.

.....: acostar-se.

.....: pèrdua de les forces físiques o morals.

.....: tancar (els ulls).

.....: en sentit figurat, engrunsar-se, gronxar-se.

.....: soroll continuat, remor indicadora de la presència d'algú.

.....: alçar alguna cosa.

.....: estar algú en posició horitzontal per a descansar.

.....: que ha de vindre, proper.

.....: acaçament, persecució.

b) Completa el comentari del poema que hi ha a continuació amb les paraules següents.

Els fruits saborosos

dodecasíl·labs

maduresa

maternitat

personificació

comparació

pas del temps

fill

embaràs

figura

consonant

taronja

quatre

forma

mètrica

sacrifiquen

estrofes

parells

simbolitza

Aquest poema de Josep Carner forma part del llibre En aquest llibre el poeta reflexiona sobre el utilitzant les fruites per a simbolitzar les tres etapes de la vida humana: la infantesa, la i la vellesa.

En «Aglae i les taronges», la protagonista, cansada a causa del seu, ha de reposar als peus d'un taronger, del qual agafa una i en pren el suc. Aquest fet servirà de o parallelisme entre la dona que perd la força i la per donar vida al, i la taronja que també ha de ser espremuda i perdre la seua per donar benestar als humans.

Pel que fa a l'estructura, el poema s'organitza en cinc de versos o alexandrins. La rima és i encadenada, ja que rimen els versos i els imparells.

A través de diverses imatges visuals i sonores, el poeta ens condueix a l'última estrofa, que és on trobem la comparació entre la piadosa taronja (.....) i la dona que espera un fill. La

taronja madura és com la dona embarassada, arredonida i plena, i ambdues se en benefici dels altres. El poema l'etapa de la maduresa de la protagonista i serveix per a lloar una de les seues virtuts i qualitats: la

Grup 7: La llengua en la Renaixença

30 Completa els versos amb les paraules següents. Després, escolta'l i comprova'n la resposta.

aire

palmeres

presa

finis

teuladins

infantesa

enxisa

jardins

TEXT 9

Vora el barranc dels Algadins
hi ha uns tarongers de tan dolç flaire,
que per a omplir d'aroma l'.....
no té lo món millors
Allí hi ha un mas, i el mas té dins
volguts records de ma;
per ells jo tinc l'ànima
vora el barranc dels Algadins.

Vora el barranc dels Algadins
s'alcen al cel quatre;
el vent, batent ales lleugeres,
mou son plomall i els seus troncs
En ells, milers de
fan un soroll que el cor
Qui oir pogués sa xillerissa
vora el barranc dels Algadins!

TEODOR LLORENTE

31 Rellig el poema i contesta les preguntes següents:

a) A quin model pertanyen els versos, al culte o al popular? Explica-ho.

.....

.....

.....

b) Busca exemples de l'ús de la llengua que feien els poetes cultes: arcaïsmes, adjectivació abundant, exclamacions, hipèrbats i altres figures retòriques.

.....

.....

.....

c) Per què diries que aquests escriptors s'anomenen *poetes de quant*?

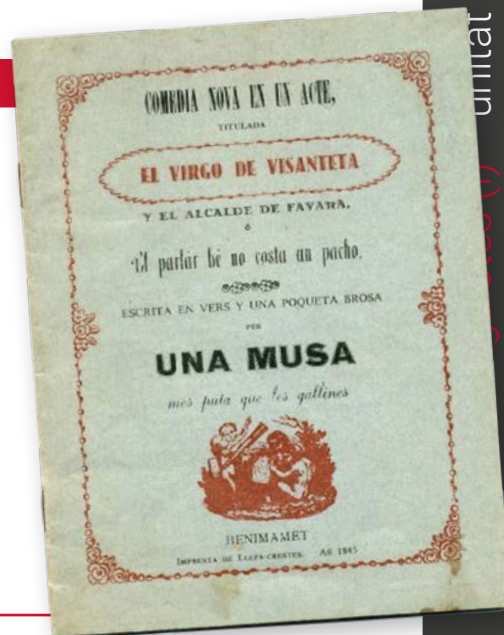
.....

.....

.....

TEXT 10

La cantá esta pasa en el poble de Favára, en lo reyne de Valensia, poc temps despues de la conquista del Rey Don Chaume. El treato representa cuansevól cosa; una sala, un corrál ó una pallisa, y encara que siga un estable, no vól dír rés. Será de dia, ó de nit, lo que vullguen: á la dreita dels miróns yaurá un peról, y damunt una coca fina, un breviari, y una pesa de fermache; a l'atra part es pot posár una tauleta coixa, y dalt d'ella un violó, un bombo, y cuansevól atre instrumentet de música. Si hiá cadires, bé, y si no hiá també; el que vullga que s'asente en terra. En la paret frontera dos cuadros penchats, la ú del Pare Etern, y l'atre de Sen Róc; y en un raconét es pot penchar, si els pareix, una gabia paradora en una cagarnera dins.

JOSEP BERNAT I BALDOVÍ. *El virgo de Visanteta*

- a) El text pertany al model culte o popular? Justifica-ho.

```
*****
*****
*****
```

- b) Busca exemples de la utilització de grafies castellanes.

.....

.....

.....

.....

.....

- 33 Reescriu el fragment utilitzant un llenguatge normatiu.**

[illegible]

Grup 8: La normalització i la normativització

- 34** Llig el text següent escrit pel mallorquí Alcover en el seu *Bolletí* en què feia una crida a la utilització de les Normes i contesta les preguntes.

TEXT 11

Per patriotisme i per amor a la llengua catalana feim el sacrifici d'una bona part de les nostres conviccions ortogràfiques, i aconsellam i pregam a tots els nostres amics que facen lo mateix que nosaltres, que sacrificuin les seves amors, aficions i conviccions ortogràfiques pel bé major de la concordia i de la uniformitat i de la dignificació de la nostra estimadíssima llengua catalana, que no és dubtós que farà més bon paper devant propis i molt més encara devant estranys, si tots l'escrivim d'una meteixa manera i no siga la seua ortografia tants de caps tants de barrets.

Alcover, 1913

- a) Per què s'han d'adoptar les normes segons l'autor?

- b) Quins sacrificis s'han de fer per a adoptar-les?

- c) Quina frase feta utilitza per a dir que no hi pot haver moltes ortografies diferents?

- 35** Ordena cronològicament els següents esdeveniments relacionats amb la normativització de la llengua.

1. Es crea la Secció Filològica, dirigida per Pompeu Fabra.

2. Diverses personalitats i institucions valencianes signen les Normes de Castelló, que adapten la normativa de Fabra a les particularitats del valencià.

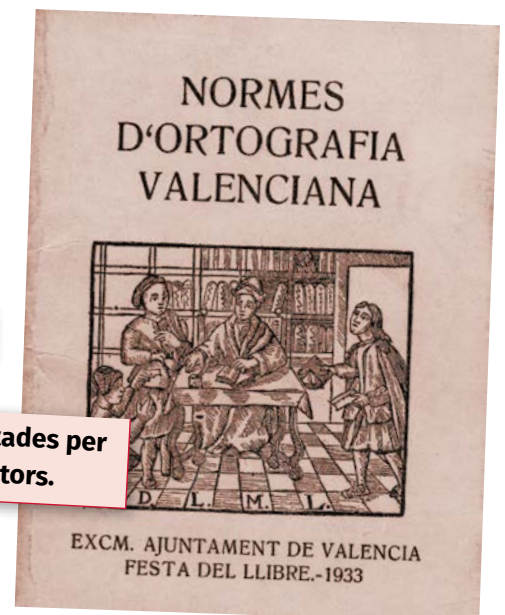
3. Prat de la Riba crea l'Institut d'Estudis Catalans.

4. Es publiquen les *Normes ortogràfiques*, adoptades per les institucions catalanes i la majoria d'escriptors.

6. Es publica la *Gramàtica catalana*, escrita per Pompeu Fabra.

5. Se celebra el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana.

1906	
1907	
1911	
1913	
1918	
1932	

FEM UN DICTAT

- 36** Escriu el dictat d'aquest fragment de *Pilar Prim*, de Narcís Oller.

- 37** Compara el teu dictat amb el text original del *Rebost* i completa la graella.

Paraules que he escrit malament perquè no les coneixia.	Paraules que he escrit malament perquè no les recordava.

- 38** Tria tres paraules que desconexies i anota'n el significat.

- 39** Anota les paraules que et semblen més complicades. Bé per l'ortografia, bé pel significat.

TALLER D'ESCRITURA CREATIVA

Escrivim a la manera de... Bonaventura Carles Aribau

Aquest escriptor, polític i economista, va nèixer a Barcelona el 1798 i va morir el 1862. És considerat l'iniciador de la Renaixença, concretament pel seu poema *La Pàtria*. Aquest poema, que en alguns llibres apareix amb el nom *Oda a la Pàtria*, però que Aribau titulà *La Pàtria*, és un dels grans exponents de la personalitat i la ideologia dels poetes de la Renaixença, especialment els de caire conservador.

La pàtria, la fe, la llengua, l'amor a la mare i als fills, constitueixen un conjunt d'imatges simbòliques associades a la identitat del seu poble, en una llengua antiga que anticipa el model de Fabra, depurat de castellanismes i vulgarismes.

El poema conté elements propis del Romanticisme, moviment del qual s'alimenta la Renaixença: una lira abandonada (símbol de la poesia des de l'antigor), la identificació del paisatge amb l'estat d'ànim, el fat o destí perseguidor, o l'enyor de la pàtria perduda.

TEXT 12

La Pàtria

Adeu-siau, **turons**, per sempre adeu-siau,
oh serres desiguals, que allí en la pàtria mia
dels núvols e del cel de lluny vos distingia
per lo repòs etern, per lo color més blau.

Adeu tu, vell Montseny, que des ton alt palau
com guarda vigilant cobert de boira e neu
guaites per un forat la tomba del Jueu,
e, al mig del mar immens la mallorquina nau.

Jo ton superbe front coneixia llavors
com conèixer pogués lo front de mos parents,
coneixia també lo so de tos torrents
com la veu de ma mare, o de mon fill los plors.
Mes arrencat després per fats perseguidors,
ja no conec ni sent com en millors vegades;
així d'arbre **migrat** a terres apartades
son gust perden los fruits e son perfum
[les flors.

Què val que m'haja tret una enganyosa sort
a veure de més prop les torres de Castella,
si el cant del trobador no sent la mia orella
ni desperta en mon pit un generós record?
En va a mon dolç país en ales jo em transport
e veig del Llobregat la platja serpentina,
que, fora de cantar en **llengua llemosina**
no em queda més plaer, no tinc altre conhort.

Plau-me encara parlar la llengua d'aquells savis
que ompliren l'univers de **llurs** costums e lleis,
la llengua d'aquells forts que acataren los reis,
defengueren llurs drets, venjaren llurs agravis.
Muira, muira l'**ingrat** que, en sonar en sos llavis
per estranya regió l'accent nadiu, no plora;

que, en pensar en sos llars, no es consum ni
[s'enyora,
ni cull del mur sagrat la lira dels seus avis.

En llemosí sonà lo meu primer **vagit**
quan del mugró matern la dolça llet bevia.
En llemosí al Senyor pregava cada dia
e càntics llemosins somiava cada nit.
Si, quan me trobo sol parl ab mon esperit,
en llemosí li parl, que llengua altra no sent;
e ma boca llavors no sap mentir ni ment,
puix surten mes raons del centre de mon pit.

Ix, doncs, per a expressar l'afecte més sagrat
que puga d'home en cor gravar la mà del cel,
oh llengua a mos sentits més dolça que la mel
que em tornes les virtuts de ma innocent edat.
Ix, e crida pel món, que mai mon cor ingrat
cessarà de cantar de mon patró la glòria
e passe per ta veu son nom e sa memòria
als propis, als estranys, a la posteritat.

Glossari

Turó: muntanya de poca elevació.

Més: però.

Migrat: transportat.

Llengua llemosina o llemosí: nom amb què els autors de la Renaixença es referien a la llengua, en referència a Llemotges, regió d'Occitània.

Llurs: els seus.

Ingrat: desagraït.

Vagit: plor d'un infant.

Puix: ja que, perquè.

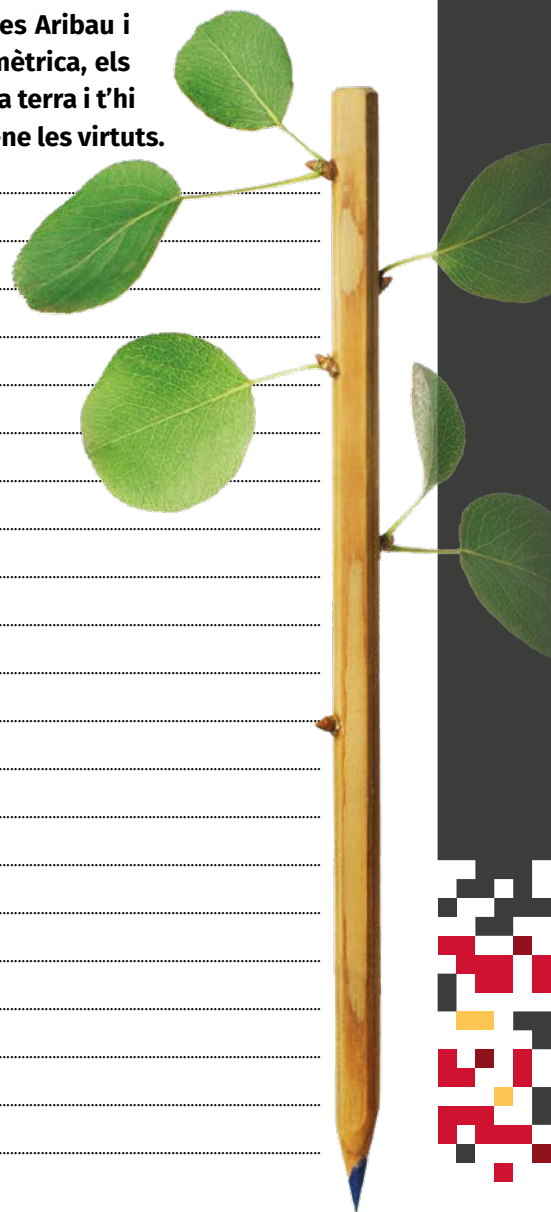
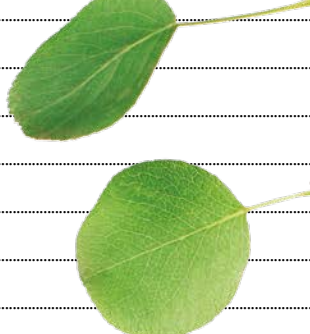
Quant a la forma, es tracta d'un poema culte dividit en sis cobles de huit versos alexandrins (6 + 6), d'art major, i rima consonant creu-creuada (ABBA ACCA - DEED DFFD - GHHG GIIG - JKKJ JLLJ - MBBM MNNM - OPPO OQQO), seguint la mètrica clàssica medieval. Observem que en cada octava es manté la mateixa rima en les posicions 1a, 4a, 5a i 8a.

Quant al sentit, en les dues primeres estrofes el poeta, obligat pel destí a abandonar la pàtria, s'hi adreça per acomiadar-se'n. En la tercera estrofa, l'autor explica que l'única cosa que el consola mentre està lluny de la pàtria és el record de la llengua. En les estrofes quarta i cinquena, elogia les virtuts de l'idioma, llengua de savis i de reis. En l'última estrofa, l'autor exhorta la llengua de la pàtria enyorada a manifestar-se públicament.

Per a transmetre tot això, el poeta fa servir diverses figures retòriques, tant de forma com de significat. A tall d'exemple, trobem al·litteracions (*e al mig del mar immens la mallorquina nau*), metàfores (*els turons de serres desiguals* = Montserrat; *alt palau* = Montseny; *mallorquina nau* = Mallorca, *el cant del trobador* = el llemosí –nom amb què era denominat el valencià en la Renaixença), metonímies (*tomba del Jueu* = Montjuïc; *torres de Castella* = el centre d'Espanya), comparacions (*com guarda vigilant cobert de boira e neu, com la veu de ma mare*), paral·lismes (*per lo repòs etern, per lo color més blau*), anàfores (*En llemosí... En llemosí; Ix... Ix*), repeticions (*Muira, muira*), hipèrbats (*son gust perden los fruits e son perfum les flors; l'afecte més sagrat que puja d'home en cor gravar la mà del cel*)...

El teu torn

40 Ara és el moment de crear un poema a la manera de Bonaventura Carles Aribau i els altres poetes de la Renaixença. Per a fer-ho, tingues en compte la mètrica, els recursos utilitzats i el tema. Imagina't que et veus obligat a deixar la teua terra i t'hi adreces per a expressar l'enyorança que sents. Hauràs, també, d'elogiar-ne les virtuts.

AVALUACIÓ

1 Localitza els elements següents en l'article de diccionari.

entrada

accepcions

subaccepcions

definicions

exemples

informació gramatical

informació sobre l'àrea de coneixement del mot

sensible 1. *a. adj. FISIOL./PSIC.* Capaç de ser percebut pels sentits. *El món sensible. Un canvi tan lleu no és sensible. b. adj. [fig.]* Que es pot observar, que no passa desapercbut. *Això ja és una millora sensible. c. adj. [fig.]* Que és de doldre, digne de ser lamentat. *Va ser una pèrdua molt sensible.* 2. *a. adj. FISIOL./PSIC.* Dotat de sensibilitat. *Té uns llavis molt sensibles. Un aparell sensible a la calor. b. adj. PSIC.* Que fàcilment es deixa dur pels sentiments. *És un xiquet molt sensible a les recriminacions. c. adj. [fig.]* Que es modifica segons els agents o les influències exteriors. *Una placa fotogràfica molt sensible.*

2 Indica el significat de les abreviatures anteriors.

.....

.....

.....

.....

.....

3 Anota quina accepció del mot **sensible** correspon a cada oració.

- a) És molt sensible al sofriment dels altres.
- b) El turisme ha augmentat de manera sensible.
- c) És tan sensible que no accepta cap crítica.
- d) Parlar de la mort és molt sensible.
- e) La pell és sensible al tacte.

4 Llig i investiga.

L'Observatori de Neologia de la UPF i l'IEC han anunciat aquest dimarts quines són les deu paraules candidates a convertir-se en el neologisme de l'any: *animalista, emergència climàtica, exoplaneta, mena, pactòmetre, residu zero, trap, umami, vermuteria* i *xipar*.

Les entitats organitzadores han triat aquests deu neologismes per a la votació, que es tancarà el dia 15 de desembre. Per votar només cal emplenar el formulari que han elaborat per a l'ocasió i que estarà obert fins al dia 15. El 16 de desembre es donarà a conèixer quin és el neologisme de l'any i passarà a ser candidat a formar part del diccionari normatiu.

Font: *Diari Ara*

- Tria cinc neologismes de la notícia i explica'n el significat.

.....

.....

.....

5 Explica quin procediment s'ha seguit per a formar aquests neologismes (derivació, composició, sigla, adopció, adaptació, forma alternativa).

animalista: xipar:

umami: exoplaneta:

residu zero: pactòmetre:

- 6 Llig el poema següent i identifica els trets que ens permeten identificar-lo com a poema per a presentar als Jocs Florals.

Aixís, companys, mal que a Castella hi pese,
 en lo poèlich realme de Valencia,
 si bé sots mar de glasa indiferència
 ¡Encara d'amor patri ardix le [sic] foch!
 ¡Catalans! ¡Mallorquins!, ¡siau per nosaltres
 germans, sempre germans fins da ab la tomba,
 y aquí hont lo terra-trèmol ja retomba,
 aviats [sic] voreu surtirne l'illa d'Oc!

RICARD CESTER

Desperta, Valencia hermosa!

- 7 Llig aquest fragment de la novel·la *Solitud* de Víctor Català, sobrenom de Caterina Albert, i esmenta quines característiques del modernisme s'hi observen.

L'ermita s'aixecava enmig d'una davallada que s'escorria entre accidents, fins al Coll. A la dreta fosquejaven, una mica apartades, les pinedes de les vessants que es destriaven i esclarien Roquís Gros amunt, i a l'esquerra el rost pujava fins a la carena pelada del Roquís Mitjà. En la conca de la clotada hi havia trossos de terra planejats en vedrunes, amb oliverons esgarriats al capdavall, i més ençà ametllers que verdejaven vivament sota el cel gris, com si encara esti-guessin esparverats de son passat floriment.

- 8 Dedueix el significat pel context i relaciona.

rost •	• Apartat (algú o algun animal) del camí correcte.
vedruna •	• Terreny que té un pendent considerable.
esgarriat •	• Muntó de pedres que servix per a assenyalar partions.

- 9 Repassa la informació sobre el noucentisme i marca les afirmacions verdaderes.

☐ El noucentisme s'inicia l'any 1906 i finalitza el 1936 amb l'esclat de la Guerra Civil.	☐ La poesia noucentista pretén aconseguir la perfecció en l'expressió i en la forma.
☐ Els noucentistes prefereixen el camp a la ciutat.	☐ Josep Carner en l'obra <i>Els fruits saborosos</i> parla del pas del temps.
☐ Els noucentistes defenen l'ordre i la serenitat del classicisme mediterrani enfront de la varietat de formes del modernisme.	☐ A <i>La Ben Plantada</i> de Carles Soldevilla es presenta la figura de Teresa, símbol idealitzat de la dona noucentista.
☐ El teatre i la novel·la foren els gèneres més creats pels noucentistes.	

- 10 A quina tendència pertany el text que hi ha a continuació? Justifica-ho.

Encara que molts ho saben y ya ho han vist, bo serà advertir, per si de cas, que nosaltros escrivim en valencià tal com se parla en lo dia; de modo que a conte d'escriure mitjana, posem michana, que és com millor s'entén, a conte d'escriure lleig i vaig, posem llech i vach; a conte de roig i goig, posem roch i goch...

BERNAT I BALDOVÍ

La Donsayna, núm. 2

